

Hem Kızıl Ordu'yu hem de ABD ordusunu yenebilmiş bir güç olarak Taliban Afganistan'da egemenliğini yayıyor. Son olarak İran sınırındaki stratejik bir kenti ele geçirmişler. Son birkaç ay içinde de ülkenin değişik yörelerindeki kasabalarda egemenliklerini kurdular. Değişik gazetelerin haberlerine göre sadece polis, o da yapabildiği kadar karşı koydu, ordu ise savaşmadan çekildi. Bir bölüm Afgan askeri çatışmalardan kaçarak komşu Tacikistan'a iltica etti.

Bu durum ABD ve müttefiklerinin 20 yıldır uğraştıkları "savaşın Afganlaştırılması" politikasının başarılı olamadığını gösteriyor. Ülkedeki savaşı yerelleştirmek, yerel güçleri eğitip donatıp eğittikten sonra savaşın yürütülmesini onlara bırakıp çekilmek işgalci güçlerin tipik taktiğidir. ABD benzerini Vietnam'da da yapmaya çalışmış ama başarılı olamamıştı.

Taliban ilk başarısını Afganistan'daki Kızıl Ordu'ya karşı elde etti. ABD bu gücü yerden hava hedeflerine kullanılan Stringer füzeleriyle destekleyerek Kızıl Ordu'nun savaş helikopterleriyle dağlık arazide operasyon yapmasını engelledi. Taliban ülkenin tümünü ele geçirdikten sonra Kabul'de Demokratik Halk Partisi Başkanı Necibullah'ı yakalayıp bir elektrik direğine astı.

Ardından ülkede iç savaş başladı.

Taliban tek örgüt değildir, farklı örgütlerin birleşmesinden oluşmaktadır.

İkiz kuleler saldırısından sonra ABD, El Kaida'ya karşı savaş amacıyla ülkeyi işgal etti.

ABD silahlı insansız hava araçlarını ilk kez bu ülkede kullandı. Taliban ağır kayıp verdi ama yenilmedi. Zaman içinde El Kaida ile bağlantısını zayıflattı ve –tıpkı Hamas gibi- ülke dışında herhangi bir amacı olmadığını ilan etti. Afganistan'da kurulması amaçlanan şeriat devletinin büyük destekçisi komşu Pakistan'dı.

Afganistan'da yıllardan beri süren savaş çok sayıda mültecinin İran'a kaçmasına neden oldu. İran da bunların bir bölümünü Suriye iç savaşında asker olarak kullanacaktı. Bu kurnazlık Kasım Süleymani kaynaklıdır ve Suriye'de İslam Devleti karşısında ağır kayıp verilmesine neden olmuştur.

İslam Devleti Afganistan'da da bulunuyor ve bazen El Kaida ile çatışıyor. İran, Şiilere düşman olduğu için İD'ye karşıdır ve Afganistan'daki rakibini desteklemektedir.

Afganistan ile ilgili bilgim oldukça az. Tarihsel gelenek sürüyor; bu ülkeye girip de savaş kazanan ülke bulunmuyor. Bir İngiliz generali de yıllar önce bu savaşın kazanılmasının mümkün olmadığını açıklamıştı. ABD de 20 yıl sonra bu ülkede daha fazla bir şey yapamayacağını anlayınca çekilmeye karar verdi.

Talibanı yok etmeye çalıştılar, yapamadılar, bu açık bir yenilgidir ve Taliban sürekli yeni yerler olarak ülkede yayılıyor. Karşı tarafı kışkırtmamaya dikkat ediyorlar ve bu nedenle de büyük kentleri ele geçirme amaçlarının olmadığını açıkladılar. Bu demektir ki ülkede büyük kentleri elinde tutan hükümet ile Taliban birlikte yaşayacaklardır.

Bu durum Venezüella ve Bolivya'da değişik örnekleri görülen "uzun sürecek ikili iktidar"ın yeni bir örneğidir.

Ülkede rüşvet ve yolsuzlukların boyutu hesaplanamıyor.

Taliban'ın direngenliğinin önemli bir nedeninin ülke kültüründen kaynaklandığını sanıyorum. Tam olarak açıklayabilecek bilgiye sahip değilim, tahmin ediyorum.

Merkezi rejimin okullarını basıp öğrenci kızları katleden bir güçtür Taliban ve kitle desteğine sahip olduğuna da şüphe yoktur.

Hatırlayacaksınız; yıllar önce Taliban'ın ABD tarafından kurulan ve yönetilen bir örgüt olduğunu

savunan tipler vardı. Başlangıçta daha sonra savaşacakları güçten yoğun destek almak bütün islamcı güçlerin ortak karakteridir. Filistin'de Hamas'ın gelişmesine de başlangıçta İsrail destek vermişti. Hamas güçlenip, Filistin hareketini bölüp, FKÖ'yü de kenara ittikten sonra güçler dengesi değişti; Hamas İsrail ile savaşmaya başladı.

Aynısı Taliban için geçerlidir.

Humeyni, "İslam politikadır, bunu anlamayan hiçbir şey anlamamıştır" demişti.

Taliban yıllardır gerilla savaşı yürütüyor. Ülke çok dağlık bir araziye sahiptir ama sadece bununla pek bir şey olmaz. Öncelikle arkalarında eksilmeyen halk desteği bulunuyor. Örgütlenmelerinde yatay özellik önemlidir ve bu sayede üst düzeyde kayıplarının yerini bile kısa sürede doldurabilmektedirler.

Kırlardan şehirlere yönelen gerilla savaşı...

şimdiki en iyi uygulayıcısı Taliban'dır.

Kaynak bulabilseydim ayrıntılı öğrenmek isterdim...